

David Harrower: NOZE V SLIEPKACH

Preklad: © Ján Šimko, Silvester Lavrík

Nestariem sa do nikoho, nie, ja nie. Ak sa nikto nestarie do mňa.

Postavy:

Mladá žena, sedlička

Vilo Žrebec, oráč

Gilbert Horn, mlynár

1. výstup

Poctivé miesto. Chalupa na konci dediny. Večer.

- Mladá žena**   Ja som roľa? Akože! Čo je pole? Šírava. Mokrota. Čierne po daždi.
Nie som žiadna roľa.
- Viliam**   ...také som nepovedal.
- Mladá žena**   Povedal; si roľa, ako tu sedíš.
- Viliam**   Som povedal - ako roľa. Si ako roľa.
- Mladá žena**   Veď to.
- Viliam**   Nič takého, žena.
- Mladá žena**   Ak som ako roľa, som roľa.
- Viliam**   (*smeje sa*) Si ako. Niesi tá vec.
- Mladá žena**   To sa dá?
- Viliam**   No.
- Mladá žena**   Som aj iné veci? Oheň?
- Viliam**   ...koľko blata. Nohy si necítim...
- Mladá žena**   ... topánka? Postel'? Dvere?
- Viliam**   „ako“.
- Mladá žena**   To som ešte nepočula...

Viliam „Ako,“ žena. Mesiac je ako syr. Je ako syr. A nie je to syr.

Mladá žena Mesiac je mesiac. Ty si tam hore bol? Prečo je ako syr?

Viliam Tak sa vravieva. *Niečo začuje*. Čo je to? Kone?

Mladá žena Hm. Syr je ako mesiac.

Viliam Mhmhm. Pôjdem ich skontrolovať. Nie sú vporiadku.

Mladá žena Je syr ako mesiac?

Viliam Ja som ten múdrejší...

Mladá žena Viem.

Viliam Si ako hocičo, čo poviem. Hovorím, ako pole si bola. Ako si tam sedela. Už nie. Je to preč. Už nie si ako to pole, už len tak sedíš.

Mladá žena Poviem ti, na čo sa podobám. Na seba. Na nič iné.

Viliam Dobre mi padne hľadieť na teba.

Mladá žena Dobre mi padne hľadieť na teba.

Viliam Vidno, dobre stavaná. Najlepšie v dedine.

Mladá žena Je toto pole? (*dotýka sa ho*) Povedz mi, je toto pole?

Viliam Nevidela si to pole.

Mladá žena Je toto to pole?

Viliam Skoro nikto v dedine ho nepozná.

Mladá žena Kde je to?

Viliam Hojóój, ďaleko.

Mladá žena Robila som už na každom poli.

Viliam ...len kráčaj.

Mladá žena Už som tadiaľ šla.

Viliam Posledné pole. Najvzdialenejšie.

Mladá žena Videla som každé pole tým smerom.

Viliam Je to dobré pole. Akurátne. Čo sa pamätám, neoklamalo ma. Dalo úrodu bez tvrdohlavých vykrúcačiek, nie ako druhé. Pole práve pre chlapa, koňa a pluh. Rovné a dobré vonkoncom, svažisté, ale neuľahá ťa. Hruda je dobrá a masťná – čo tam narastie práve tak. Keď leží ladom, vyhučí na ňom tráva – nno, dobrá!! Najsladšia široko-ďaleko. To ti kone povedia. Choď sa pozrieť, žena.

Mladá žena Raz sa tam vyberiem. Vrátim sa, poviem, čo som videla.

Viliam Potrebujem sa umyť. Idem ku koňom.

Mladá žena *Na odchode.* Syr od iných žien je ako mesiac. Môj syr je ako syr.

Viliam ...líhaval som uprostred. Kone sa pásli. Pomaly, okolo... Raz – pozerám, som celkom naruby. Čím von, tým dnu, ležím v kolese dováľanej trávy. Červenej. Mokrej. Doleptenej ako ďatelina v kravskom bachore. Nikdy som o tom slova nepovedal.

Keď som v decembri šikoval na svet žriebä, ponad nás sa valili práve také krvavé oblaky. Zakape, taký kôň, raz-dva.

...a pred zotmením som prihnal kone do dediny, pod strechu, hlava plná poľa. Čo ja s tým!? Bol som chlapec. Na tom poli ma mohli nechať celý

život. Lenže ma nie. Smradľavé blato.

2. výstup

Mladá žena vstupuje. Nesie kôš.

Šírava.

Mladá žena Vietor povieva. Slnko svieti. Zbožie sa rozmáha. Obloha – ... Vták – letí. Oblaky – ... Strom ... Čo? Sa týči. Strom sa týči. Obloha – ... Obloha – ... Zajac uteká. Oblaky – ... Bežia? ... Rastú? Listy na strome – ... visia? Obloha – ... Obloha – ...

3. výstup

V poli.

Viliam iba v košeli, kŕmi sa. **Mladá žena** sedí. Medzi nimi otvorený koš.

Viliam Si chorá?

Mladá žena Nie.

Viliam Horúčka?

Mladá žena Nie.

Viliam Tak čo?

Mladá žena Nič.

Viliam Videl som.

Mladá žena Tu ma máš. S jedlom pre teba a pre náručného.

Viliam Videl som. Postávala si. Načo?

Mladá žena Pozerala som. Pozerala som na ...

- Viliam** Na čo ...?
- Mladá žena** Videla som ... kaluž, priezračnú kaluž. Zem pod ňou. Kaluž práve po daždi. Vidíš trhliny v tej zemi. Vidíš stopy vtákov. Vidíš svietiť slnko. Toto ako nazveš?
- Viliam** Mláka.
- Mladá žena** Nie. Skutočné meno.
- Viliam** Skutočné meno je mláka.
- Mladá žena** Ale veď...
- Viliam** Chod' rovno kam treba, žena. Kráčaj a nepostávaj.
- Mladá žena** Mláka je temná, mútna voda. Nevidno v nej nič. Ja som videla čo? Priezračnú vodu. Ha?
- Viliam** Mláku. Iba mláku. Už som povedal. Špinavá mláka, čistá mláka. Furt mláka.
- Mladá žena** Veci sa zmenia každým zhliadnutím.
- Viliam** Ktoré áno, ktoré nie. Vyjdi s tým, čo vieš. Bude tak lepšie. Žiadne zízanie opodiaľ. Dedina uvidí. Budú reči. Poznáš ich.
- Mladá žena** Veľa toho neviem. Máli sa mi. Keď vietor robí stromom toto ... *Chveje sa.* Čo to je? Je pre to meno? Prečo sa to deje? Potom vidíš priamo pod listy. Neviem, či je správne pozerať tam. Čo to je?
- Viliam** Dozvieš sa. Prídeš na to. Pochybuješ o Bohu?
- Mladá žena** Nie. Nikdy nepochybujem o Bohu.
- Viliam** Si mladá, preto. Ja nie. Prídeš na to, vieš? Už ticho o tom. Čo si stihla ráno?
- Mladá** Keď si odišiel, zabila som dve sliepky, ostatným som nasypala.

- žena** Jednu som vymenila za vrecko soli; druhú som dala údiť. Zo zeme som vytiahla štyri mrkvy. Umyla som ich. Nanosila som čerstvú vodu zo studne. Zo zvyšného loja som uliala sviečku. Zhodila som nôž na dlážku. Vypracovala som kožu. Vyvarila som kamene v masle a uskladnila olej. Utkala som plachtu na naše zimné posteľe. Vyčesala som si z vlasov vši. Kľakla som si na kolená a modlila sa. Pozorovala som si ruky. Tebe a koňovi som priniesla jedlo.
- On sa kŕmi, pri „zhodenom noži“ zdvihne obočie, pozerá na koňa.*
- Viliam** Obaja sme od úsvitu tvrdo pracovali. Ty neješ?
- Mladá žena** Budem sa na teba pozerat'. To je lepšie. Ješ ako kôň.
- On napodobňuje prežívanie koňa – preháňa. Ona sa smeje.*
- Viliam** Jedno máme všetci spoločné, to zistíš. Každý rád je. Nikdy som nestretol muža alebo ženu, ktorí by nie. Kdekoľvek na svete; jedia radi.
- Mladá žena** Toto máš v hlave keď orieš? Toto vidíš? Iné miesta. Iní ľudia. Jedia.
- Viliam** Oráča unaví hľadieť do zeme. Černota. Morduje chrbát a krk. Nepozrieš doľava alebo doprava, spadol by si. Ja sa pozerám hore, na oblohu. Ale z toho bolí krk a oči.
- Mladá žena** Hore sa nemáme pozerat' dlho. Tvár by sme mali navrchu hlavy, rozľahlú, keby áno.
- Viliam** Také veci viem.
- Mladá žena** Boh sa pozerá na všetko. On vidí všetko. On má pre každú vec mená.
- Viliam** Správne. Tváre máme zaclonené, treba hľadieť pred seba.
- Mladá žena** Všetko, na čo potrebujeme hľadieť je tu, medzi našou zemou a jeho nebom. Teší ma, akí sme.
- Viliam** Z čoho sa tak vytešuješ?
- Mladá žena** Že sme spolu. Keby som sa nevydala za teba, vydala by som sa za niekoho iného a to by nebolo to isté. To som povedala hneď ako som ťa

videla.

Viliam Dolej mi mlieka.

Mladá žena Rada ti bozkávam vtáka.

Viliam Na. Jedz.

4. výstup

Pred chalupou. Veľmi skoro ráno.

Mladá žena volá, kráčajúc ku stajniam.

Mladá žena Viliam? Viliam?

Viliam Hó... Hó... Táák... Bude dobre. Pokojne...

Mladá žena Viliam, Viliam, kde-že-si? Viliam, Viliam, kde-že-si? (*vstúpi*)
Viliam!

Viliam ZAVRI HUBU, ŽENA, BOHA TVOJHO, LEBO TI JU ZAVRIEM
JA!!!! Žena?! ... Povedal som ti hneď po sobáši. Nevkročíš do stajne bez
opýtania. Plaší to kone. Žena? Nevedia, čo to je. Desí ich to.

Mladá žena Prepáč, Viliam ... Kedy už budem môcť?

Viliam Pri koňoch nikdy nevieš. Možno budúce leto. Musia uveriť tvojmu
pachu. A tvojmu hlasu. Každý z nich.

Mladá žena ... Kde si?

Viliam Kobyle pri chvoste.

Mladá žena Posteľ bola prázdna. Vychladnutá.

Viliam Bol som tu skoro celú noc.

Mladá žena *Postupuje dovnútra. Čo sa ...?*

Viliam Vravím, stoj! Kobyla. ...ťažko to ide. Chveje sa.

Mladá žena Umiera?

Viliam Nie. Žrebí sa...

Mladá žena To preto?

Viliam Pre ňu je to prvýkrát, žena.

Mladá žena Budeš poruke, pri našom prvom.

Viliam Choď dnu, žena. Zima je.

Mladá žena Vieš, ktorý to bol?

Viliam Tamten. Povedal som mu, aby sa držal spiatky. *(koňovi)* Vieš, že som ti to povedal. Drž sa spiatky. Naposledy. Viac si nevrzne. A ty už choď.

Mladá žena Prídeš dovnútra?

Viliam ...som povedal. Potrebuje ma tu.

Mladá žena Nebude to teraz, však?

Viliam Nie. Ale ostanem. Nevie, kde je. Je to iba dievča.

Mladá žena Kone sú ti prednejšie. Ži si v stajni.

Viliam To som ja, žena. Už to vieš.

Mladá žena Chlapci z dediny by ti pomohli.

- Viliam** Nechcem ich. Toto sú moje kone. Chlapci nie. Teba pri sebe chcem. A ty mi stačíš. Chod' a najedz sa. Dnes ťa čaká aj moja robota.
- Mladá žena** Čo treba urobiť?
- Viliam** Veď vieš. Zrno treba zomlieť.
- Mladá žena** Mám ísť do mlyna?
- Viliam** Ja ostávam s ňou.
- Mladá žena** Chceš aby som tam išla?
- Viliam** Presne tak.
- Mladá žena** ... Dnes?
- Viliam** ...tak to pohnije a budeme hladovať. Ha? Máš to na doštenáku. Tam ti pomôže ten skurvenec. *Koňovi*. Ustúp...
- Mladá žena** Hovoria že si zabil ženu a dieťa pri pôrode. A zmizli tam aj muži a ženy, ktorí sú teraz mačkami, kozami a opicami. Vláčia sa z jarmoku na jarmok, spia každý s každým a musia vyžiť z toho, čo si vyspievajú.
- Viliam** On sa obadá. Vie, že máš mňa.
- Mladá žena** Už keď som bola malá, o mlynárovi sa vykladalo...
- Viliam** Stačí ho nenávidieť. Tomu rozumie. Každou kosťou v tvojom tele. Nenávidieť ho. Odjakživa.
- Mladá žena** Ja ho nenávidím!
- Viliam** Ešte.
- Mladá žena** Ja ho NENÁVIDÍM!

žena

Viliam Zaber!

Mladá žena NENÁVIDÍM HO! Zbadá môj strach a už to pôjde. Nenávidím každého mlynára. Nahádzať ich do rybníka a pozerat' ako puchnú a smrdia.

Viliam Prišla si na to. Jedenásta merica je jeho. Nesmie ukradnúť viac. Povedz mu – vyhrň si rukávy, mlynár.

Mladá žena Vyhrň si rukávy, mlynár!

Viliam ... keď bude vážiť múku. Len jedenásta merica. Skurvenec. Pozor naň! Stráž naše obilie.

5. výstup

Mlyn. Tichý zvuk potoka.

Mladá žena vykladá prvé vrece s obilím s veľkou námahou. Zjaví sa **Gilbert Horn**, pozoruje ju. Ona ho zbadá, ale pokračuje v práci.

Gilbert Chceš pomôcť s tými vrecami?

Mladá žena *Hlbokým hlasom.* Drž sa odo mňa spiatky, chlapče.

Gilbert Pýtal som sa, či ti mám pomôcť so zrnom.

Mladá žena Nie. Nepotrebujem tvoju pomoc.

Gilbert Bolo by to –

Mladá žena Zvládnem to sama!

Gilbert Ešte si tu nebola.

Mladá žena Viem, čo treba.

Gilbert Tak vieš, že je to zdĺhavá, nudná záležitosť. Kde máš muža? Leží chorý a neužitočný v posteli?

Mladá žena Je na poli. Tlačí pluh, zdravý a silný.

Gilbert Vie, že jeho žena to zvládne. Posiela ju samu.

Mladá žena Neposlal ma, pán mlynár. Prišla som. Teraz rozkrúť kameň. Chcem byť rýchlo hotová.

Gilbert Príde a rozkáže si. Pekné, nie? Chceš byť rýchlo hotová? Tak mu povedz. Kameň sa krúti len podľa seba. Neposlúcha nikoho. Ani svojhlavú ženu. Sadneš si a budeš čakať ako všetci ostatní. To ti muž nepovedal?

Mladá žena Kam príde zrnó?

Gilbert Tam. Odrazím vodu na koleso. Choď do domu. Je tam krb a stolička, sadni si.

Mladá žena Ostanem tu.

Gilbert Kameň je starý. Bude mu to trvať.

Mladá žena Ani sa nehnem, povedala som.

Gilbert Keď sa roztočí, odnechce sa ti vlastných uší.

Mladá žena Tu počkám na múku.

On odchádza. Koleso sa začína otáčať. Hluk narastá, stáva sa neznesiteľným. Ona mu vzdoruje, ruky na ušiach, trasie sa. Napokon utečie preč.

6. výstup

Gilbertov dom.

Gilbert sedí za stolom. **Mladá žena** vchádza dverami.

Mladá žena Mrzne.

Gilbert Dáš si pivo. Alebo pálenku? *Ona odmietavo vrtí hlavou.* Ideš ďalej alebo tam chceš trčať?

Mladá žena Ostanem kde som.

Gilbert Nebude ti vadit', keď si nalejem slzu?

Mladá žena Rob čo chceš. Je to tvoj dom.

Gilbert *Pije, strasie ho.* Oooohhh ... to je robota ... to je robota... to je robota...

Mladá žena Tvoj kamenný robotník je zabijak...

Gilbert Há? *Ticho, ešte sa napije.* Mlynári sú vyberaní chlapíci. Mlynár je chlap, čo vie makať. Sám. Čo môže sedliak o tom vedieť. *Dlhé ticho. Napokon ukáže na dvere.* Vidiš tamto? Tam. Tamto. Vieš, ako sa to volá? Závora. Závora na mojich dverách ... Tomu predsa tvoja dedina verí, nie?

Mladá žena Čomu?

Gilbert Čo má meno, môže byť užitočné.

Mladá žena Ja nero... Nechci aby som zatvorila dvere, mlynár.

Gilbert Prestaň robiť ľadoveň z „môjho domu“.

Mladá žena Chcem vidieť na svoje zrno.

Gilbert Neutečie ti.

Mladá žena Prišla som s piatimi vrecami...

- Gilbert** Máš ich dobre zrátané.
- Mladá žena** S piatimi vrecami odídem.
- Gilbert** *Ako by som ich odniesol? Vstáva pre ďalšie pitie a začne si potichu písať. Ona je čoraz nervóznejšia, striedavo sleduje mlynára a pšenicu.*
- Mladá žena** Ty ... prestaň! Prestaň!
- Gilbert** Čo?
- Mladá žena** Pošlem na teba muža, chlapče! Dost', povedala som! Prečo sa smeješ? **PRESTAŇ!**
- Gilbert** Na zemi možno aj inakšie prebývať, hrabačka. Smeti v očiach, žnica. Ústa, čo trepú do vetra. Nastraž uši. Vysolíme ich menami od Gilberta Horna. Čo ti to v nich plesnivie?
- Mladá žena** Nič tam nemám.
- Gilbert** Nič? Nič z moci mojich čarov? Kúzla smrti? Nevieš nič o zvláštnych bylinách a ich zbere. Ani o kostiach a očiach zvierat, ktoré uložiť a ktoré podrviť na prach? Nič o mojej žene a dieťati? Nevieš že som ich oboch zabil? Nevieš, že rodina mi je nanič? Nič z toho tam nemáš?
- Mladá žena** Diablovo semeno! *Začne ustupovať dozadu.*
- Gilbert** Kam ideš, zahnojený mozog?
- Mladá žena** Z dosahu tvojej zloby, skazenec!
- Gilbert** To dedina je smrť. Také nič.
- Mladá žena** Mám ťa na očiach, chlapče. Nesnaž sa mi dostať za chrbát. Dotkni sa ma a si mŕtvy.
- Gilbert** *Odvráti sa a znovu posadí. Ona je už skoro vonku. ...takže ty si si vzala toho Vila Žrebca, čo? Strasie ju od zimy. On sa ti rozvaľuje v posteli.*

Obecný oráč. Vilo Žrebec...

- Mladá žena** Nie. Nie.
- Gilbert** Nie?
- Mladá žena** Daj mu pokoj.
- Gilbert** Volá sa tak? Vilo Žrebec.
- Mladá žena** Volá sa Viliam.
- Gilbert** Vidiš, Vilo Žrebec.
- Mladá žena** Nehovor mu tak.
- Gilbert** Celá dedina ho volá Vilo Žrebec.
- Mladá žena** Klamár.
- Gilbert** Stále počúvam; Vilo Žrebec...
- Mladá žena** Klamár!
- Gilbert** A Žrebcova žena.
- Mladá žena** Opľujem každého, kto to povie.
- Gilbert** Som počul, že on rád mladé koníky.
- Mladá žena** Nepravda...
- Gilbert** Nepravda? ... Iba jedného? Neobyčajného koníka?
- Mladá** ...to je závisť.

žena

Gilbert   Závídím? To som ešte nepočul. V dedine hovoria?

Mladá žena   Ako inak.

Gilbert   A čo závídím?

Mladá žena   Závídíš všetkým tam dole. Žiarliš na celú dedinu.

Gilbert   Žiarlim na teba a koniarika a všetkých tých žijúcich na zdochlinisku?
Na všetky vaše plesnivé životy? Ako žiarlim?

Mladá žena   Žiarliš, viem. Máš taký pohľad. Oči. Ako diabol.

Gilbert   Predved'.

Mladá žena   Čo?

Gilbert   Žiarlivosť.

Mladá žena   Nemôžem.

Gilbert   Prečo?

Mladá žena   Neviem to. Hlúpe, čo?

Gilbert   ...hovoria, že vieš.

Mladá žena   Kto?

Gilbert   ...je to to, čo si videla?

Mladá žena   Čo?

Gilbert Kone majú prednosť, však...

Mladá žena Nie. Mňa má najradšej.

Gilbert Na prvom mieste...

Mladá žena ...nuž, vždy.

Gilbert Tak čo sa ti nepáči?

Mladá žena Páči sa mi láska. Viac ako zloba.

Gilbert Nepáči sa ti, keď mu hovoria Vilo Žrebec?

Mladá žena Povedala som: „Daj pokoj tomu menu“.

Gilbert Nepáči sa ti Vilo Žrebec.

Mladá žena NIE. Nie.

Gilbert A je to tu.

Mladá žena Čo?

Gilbert Čo zmôžeš proti jazykom druhých?

Mladá žena *odíde.*

7. výstup

Chalupa.

Viliam *prichádza za svojou ženou.*

Viliam Ty si tam nechala naše zrná, žena?

Mladá žena Mlynárov kameň je starý a zvetraný. A mlynár si sedel ako primrznutý.

Viliam Všetka moja pšenica u mlynára...

Mladá žena Aj zajtra bude naša, Viliam.

Viliam No ako mám dnes spať?

Mladá žena Budeme spať. Ráno zapriahneš a pôjdeš. Múka bude zomletá a pripravená.

Viliam Ja mám ísť do mlyna?

Mladá žena Ja ostanem s kobyľou. Alebo pôjdem do poľa.

Viliam ...len tam bude sedieť a smiať sa.

Mladá žena Nie. Pozná ťa. Vie, čo by si urobil.

Viliam Nie? Nebude sa smiať? Mlynár, čo sedí na našom zrne. Päť vriec našej pšenice pod zadkom. Mlynár, čo nikdy nekráčal za pluhom. Pchá ruky do zbožia, ktoré sme my dorobili. Má všetko, čo si uzmyslel. Mlynár, čo sa obáva prejsť šírym poľom. On sa nebude smiať? Do mlyna pôjdeš ty?

Mladá žena Sedel ako primrznutý.

Viliam Do mlyna, ktorý nikdy neopúšťa. Kde sedí a rozpráva.

Mladá žena A rozpráva a rozpráva.

Viliam Presne to urobí. Prvému, kto tam príde. Povie mu o oráčovi a jeho žene, čo od strachu zutekala.

Mladá žena Nezutekala som.

- Viliam** Žena, čo zanechala pšenicu. Ten mlynársky skurvenec si nás pekne vypapká. Ja tam nemôžem ísť, žena. Poctivo si ho nenávidela, keď si odchádzala. Kde ju máš? Už máš len strach. Kde je nenávisť?
- Mladá žena** Mala som ju, celou cestou. To on. Ako hľadel. Zblízka.
- Viliam** Lebo uvidel, čo nikdy nebude mať.
- Mladá žena** Čo?
- Viliam** Dobrú, silnú ženu. Sama vieš, žena. Čo ti budem vykladať. Roky som z teba oka nespustil. Rástla si mi pred očami. Vybral som si ťa za ženu. Ženu, ktorá bude robiť zarovno so mnou, ktorá sa bude potiť ako ja. Ktorá bude počúvať iba čo je správne. Počúvaj kameň, nie mlynára. Má len hubu, aby mohol celý deň a celú noc rozprávať do vetra. Je nula. Teraz chod' naspäť. Chod'. Bud' mojou ženou.

8. výstup

Krajina.

- Mladá žena** Slnko zohrieva vietor. Vietor povieva. Ženie oblaky. Čierny oblak prináša dážď. Biely oblak... Pod bielym oblakom letí vták... k stromu. Strom je kvôli drevu. Vták je lebo... Vtáčik.
- Jedno šťastie,
 dva nešťastie,
 tri buď zdravý,
 sila štyri vraví,
 päť je na chorobu,
 šestorka do hrobu.
 Studené vtáča
 nepýta z koláča. Vietor ženie k slnku biely oblak. Biely oblak je lebo... Po poli beží zajac. Zajačia pastva. Vták – strom ... už ho niet. Vták je fuč. Vietor vlečie biely oblak od slnka. Biely oblak je lebo... Biely oblak je lebo...

9. výstup

Gilbertov dom.

Gilbert sedí za svojim stolom, píše na papier atramentovým perom. Objaví sa **Mladá žena**, ostane stáť vo dverách. Sleduje Gilberta a pero. Napokon si ju všimne.

- Gilbert** Len päť. Počítala si? Je ich tam práve päť, čo? *Pauza.* ...ešte posledné.
- Mladá žena** Videla som.
- Gilbert** Kam si odišla?
- Mladá žena** Mám aj inú robotu. Nebudem tu podaromnici trčať a počúvať prázdne reči.
- Gilbert** Už sa nechceš veľmi vybavovať...
- Dlhá pauza.*
- Mladá žena** Potreboval by si nový kameň, mlynár. Chcem sa dostať domov pred zotmením.
- Gilbert** Nový dokončujú kamenári. Keď bude hotový, chlapi z dediny mi ho dogúľajú. *Začne znovu písať.*
- Mladá žena** ... to čo tam máš?
- Gilbert** Ktoré?
- Mladá žena** ... hento.
- Gilbert** Toto? To nepoznáš? Pero. Atramentové pero.
- Mladá žena** Čo s ním chceš robiť?
- Gilbert** Predal mi ho na trhu potulný muzikant.
- Mladá žena** Čo by si mal dať za obživu, prehajdákaš za márný papečok.
- Gilbert** Bola to dobrá kúpa.
- Mladá žena** Sa ti kupuje za nakradnuté. Ibaže múka je naša...
- Gilbert** Pozri, ako svieti v žiare plameňa.
- Mladá žena** Načo ho máš? Zasytí ťa?

Gilbert Nie.

Mladá žena Ohreje ťa?

Gilbert Rád ho pot'ážkávam.

Mladá žena Márnivosť.

Gilbert Napíš aj ty niečo.

Mladá žena Čo?

Gilbert Ja ... píšem...

Mladá žena Čo si písal?

Gilbert Čo som urobil.

Mladá žena Meliem zbožie. Zbožie zomleté. Meliem zbožie. Zbožie zomleté.

Gilbert Kadečo iné.

Mladá žena Nová veľkopanská zábavka? Iba pánča by písalo o niečom, čo nerobí. Chceš sa stať zemepánom, mlynár?

Gilbert Môj život je viac než len múka. Zapisujem, čo mám tu, v hlave. Na sklonku dňa, každý deň. Tu... Sem. *Ukazuje stoh papiera.* Pozri, koľko je tu zo mňa. Môžem ti povedať, na čo som myslel včera, alebo minulú zimu a odvtedy kedykoľvek.

Mladá žena Diabolstvo!

Gilbert Diabol?

Mladá žena Dobré iba ak do ohňa.

Gilbert Toto diablove? Prečo?

Mladá žena Boh ti vkladá veci do hlavy a iba on ich odníma. Je hriešne uchovávať ich.

- Gilbert** Ohreblo, čo ak Boh nám dal toto...
- Mladá žena** Nám nie.
- Gilbert** ...aby sme o svete vedeli viac?
- Mladá žena** Máš diabolský papek a basta.
- Gilbert** Môžem ti povedať, kto prichádza do môjho mlyna, kto ostane stáť pred dvermi, kto zájde na pohárik, kto nepovie ani slovo, kto ma preklína dookola, mám tu takých, ktorí ostali stáť vo dverách, lebo sa báli Gilberta Horna tak, že sa zvrtili a zdupkali aj s koňmi a vozmi... (*zapisuje si*) ...svojich manželov.
- Mladá žena** *Pauza, náhle si uvedomí, čo povedal.* Daj to preč! Daj to odtiaľ preč!
- Gilbert** Atrament už uschol.
- Mladá žena** ... Tak to spál'. Spál' to, zapredanec! Hod' do ohňa!
- Gilbert** Vďaka Bohu, že som sa nenarodil v dedine. Čierna diera. Vytiahnu ťa z maternice staršieho, ako v deň smrti. Pri záhlaví stoja stareny s nožmi hotové spustiť ťa z krvi. Kosti ti obľahne tmavá noc. Vylúpnu ti oči a do jamiek vložia chladné kamene.
- Mladá žena** ...rúhavé diabolstvá, chlapče!
- Gilbert** Diabol – čo iné povie dedinčan zoči-voči človeku, ktorého jazyk a oči si rozumejú? Zoči-voči mužovi, ktorý sa na svet pozerá pozorne a zblízka, aby z neho vypáčil jeho mená. „Stmieva sa,“ si hovorila? Nie nado mnou. Žijem pod iným nebom.
- Mladá žena** Tam, pod zem. Pod ňu ťa zahrabeme. Zapcháme tú hubu.
- Gilbert** A budem ako vy. Pod zemou. Neuvidím nič kamennými očami. Nič nevidieť.
- Mladá žena** Ja vidím.
- Gilbert** Ničoho nevediac.

Mladá žena Ja vidím. Poznám, čo vidím.

Gilbert Koľaje. Blato. Kôň. Tu. Tam. Obloha...

Mladá žena Vidím viac. Mám mená pre väčšinu vecí na božom svete.

Gilbert Povedz mi ich.

Mladá žena Nič ti nepoviem. Nedám ti, čo mám v hlave.

Gilbert Akurát smrad hnoja, to je to.

Mladá žena Mám ich ... mám ich. Nedajú sa vysloviť.

Gilbert *Nakloní sa nad ňu, prisúva pero čo najbližšie.* Tak ich napíš.

Mladá žena Tamtoho sa ja nedotknem.

Gilbert Napíš, čo si videla cestou do môjho mlyna. Dokáž, že nie všetci sedliaci majú v hlavách nasraté.

Mladá žena Ukameňovať ťa...

Gilbert Ako inakšie...

Mladá žena Chceš byť ukameňovaný? Poviem im.

Gilbert Nevieš písať.

Mladá žena Viem písať, chlapče!

Gilbert Dokáž to! *Ona krúti hlavou.* V čom je diabolstvo? Píš!

Mladá žena ...mali sme kriedu.

Gilbert Pero je lepšia krieda.

Mladá žena Nedostaneš nič z mojej hlavy!

Gilbert Čo by som s tým robil? Atrament na papieri.

Mladá žena Čo ja viem? Niečo.

Gilbert Hneď, ako dopíšeš, spálím papier.

Mladá žena Finty.

Gilbert Tak si to vezmi, odnes domov. Ukáž Koniarovi, čo vieš.

Mladá žena *Váha.* Nie ... Prečo chceš, čo mám vo vnútri? Je to moje.

Gilbert A ako sa to dozviem? *Ticho.* Vieš písať, čo?

Mladá žena ...a viem!

Gilbert Tak sa ukáž. Hoci také, čo každý v dedine o tebe vie.

Mladá žena Čo vlastne chceš, mlynár?

Gilbert ...tvoje meno.

Ticho. Ona napokon prichádza ku stolu. On jej prisúva papier.

Mladá žena Žiadne finty.

Gilbert Žiadne.

Mladá žena *Ťažkopádne píše. Rozhodne.* Dokážem ti, že nemám v hlave hnoj. *Drží papier tak, aby mohol čítať.*

Gilbert Niečo ti poviem, koniarova žena. Máš nádherné meno. *Pozerajú na seba. On vstáva, ona s papierom cúva ku dverám.* Múku máš zomletú. Ja si vezmem, čo je moje.

10. výstup

Chalupa.

Viliam Žena mi prišla. Už žiadne šepety s mlynárom - mordárom? *Ona krúti hlavou.* Dobre obriadila koňa? *Ona prikyvuje.* Vrátila sa s našimi piatimi vrecami? *Prikyvuje.* Dohliadla na múku? *Prikyvuje.* Dá si za tanier kaše? *Ošiva sa - ona.* Zistí, že všade má otruby. Hryzú, akoby rástli pod kožou. Vodou to nepôjde. Bude vďačná mužovi za pomocnú ruku.

- Mladá žena** *Ide k vode, zbežne sa poobzerá. Keď zbadá na palci a ukazováku čierne stopy po atramente, zhíkne. Hii!*
- Viliam** Čo sa stalo, žena?
- Mladá žena** *Preľaknutá. Iskra. Z pece. Pod'me spať, Viliam.*
- Viliam** Neumytí?
- Mladá žena** Nezaspiš s trochou potu a špiny?
- Viliam** *Doširoka sa usmeje. Od svadby si nepovedala nič krajšie.*
- Mladá žena** Ľahni si. Prídem hneď.
- Viliam** *Podíde k posteli. Ona ponorí prsty do vody a začne si ich šúchať. On si píska, vyzlieka sa a ukladá do postele. Zjaví sa vízia rozosmiateho Gilberta v oslnivo bielej mlynárskej zástere, s vrecom múky pri nohách.*
Ešte dlho, žena?
- Mladá žena** Hneď som tam. Viliam, ja... *Zatvára oči, snaží sa zbaviť vízie. Počúť naraz zvuky špliechajúcej vody, Viliamovho pískania a Gilbertovho ledva počuteľného smiechu. Ako sa má kobyľa, Viliam?*
- Viliam** Lepšie...
- Mladá žena** Ó, Pane na nebi...
- Viliam** Vravíš niečo, žena?
- Gilbert** *zmizne.*
- Mladá žena** Modlitba pred spaním, Viliam.
- Viliam** Dobre robíš. Ale keď si raz tu dolu, Boh ti pomôcť nemôže. *Zasmeje sa na svojom vlastnom vtipe.*

Mladá žena

Odchádza s čistými prstami do postele.

11. výstup

Tá istá scéna. Tma, pred brieždením.

*Znovu sa objaví vícia **Gilberta**. Naberá múku z vreca, oprašuje si ruky. Vo vzduchu sa vytvárajú oblaky múky. **Mladá žena** sa trhá v spánku. Kýchne si a prebudí sa.*

Mladá žena ...! Preč z tohto domu! Ty! Preč! Viliam, vyžeň ho preč! Viliam. Otočí sa ku Viliamovi, chce ho zobudiť; posteľ je prázdna. Čo si mu vyviedol? Zájdem poň. Zruší ťa! Skoncuje s tebou! Beží do stajni. Približuje sa ku dverám. Pauza. Chvilu počúva, zdvíha ruku, chce zaklopať. Skôr, než zaklope, ozve sa Viliamov hlas.

Viliam To je ono, zlato. Dobre je. Moja, no moja...

Mladá žena Upokoj sa, pokrčí ramenami. Uľavujúco sa usmeje. A žriebätko je tu. Dobrotivý Bože, vďaka Ti. Znovu sa ozve Viliamov milý, teplý hlas. Počúva ho s potešením.

Viliam Dopraj si... poriadne a pomaly... si úžasná, úžasná. Nó, moja...

*Zvnútra sa ozve ženský smiech. **Mladá žena** uprene hľadá na dvere do stajne. Znovu sa ozve smiech. Beží do domu, hľadá **Gilberta**. Oblečie sa, vychádza z domu a kráča preč.*

12. výstup

Krajina. Pred brieždením.

Mladá žena Keď opäť vyjde slnko, bude mi tvár ovievať teplý vietor. Pozriem hore a uvidím oblohu rozžiarenú slnkom. Oblaky budú... biele. Obilie... na dobrom poli dozreje ťažký klas. Na vysokom strome zaspieva vták. Vysoký strom bude ... čnieť a vo vánku sa mu budú chvieť listy Zajac prebehne po úrodnom poli s popod ťažké klasy. Nadchádzajúci deň ukončí noc. Noc sa vytratí.

13. výstup

Gilbertov dom.

Mladá Skurvenec! Otvor! Ber si to!

žena

Gilbert ... Oráč, si tam? Nedotkol som sa jej. Nikdy by som sa. Viem, že je tvoja.

Mladá žena Dobre vieš, kde je, mlynár. Počaril si mu. Som sama. Iba ja, hriešna. Otvor dvere. Budem tu stáť, kým neotvoríš. *Dvere sa otvoria*. Odober to z nás, mlynár. Ber si to!

Gilbert Čo chceš?

Mladá žena Zober svoju kliatbu späť. Zo mňa a z môjho oráča. Čo sme vykonali?

Gilbert Táraš nezmysly.

Mladá žena Žiarliš na nás. Máš to v okáľoch!

Gilbert Choď domov.

Mladá žena Tamto nie je môj muž. Urobil si to týmto, čo? Podvodník. Voda to zmyla. To nemôže byť silné kúzlo. Dostal si sa mi do hlavy. Vliezol. Smeješ sa, prášiš nás múkou. To sú tvoje finty. Odčaroval si ho do stajne. Z vlastého smiechu vyčaril ženský. *Počas prehovoru trhá papier*. Pominulo to?

Gilbert Ženský smiech?

Mladá žena Pominulo to? Hovor, mlynár.

Gilbert Nazrela si do stajne, koniarka?

Mladá žena Nenaletím na ďalšie tvoje kúzla.

Gilbert Ženský smiech. Ha ha.

Mladá žena Ber si to, mlynár! ...prosím. Modlikám. Ide ti o mňa? Tak to je. Potom nás necháš. Tu. Tu dolu je potešenie. Pre teba, mlynár.

Gilbert Vstaň ... Chcem ťa pobožkať. Nič viac.

Mladá žena *Ide ho pobožkať. On v tom bozku príde o rozum, to kvôli nej. Už je to preč, ó ... Pominulo, mlynár, však? Gilbert pokrčí ramenami. Čo má byť toto? Už je to preč...*

Gilbert *Neviem. Iba som ťa chcel pobožkať. Moje jediné kúzlo. Usmeje sa. Ako sa smeje, ona mu zasadí silnú ranu pästou. Padá na zem, mlynár.*

Mladá žena *Bože, nech tento človek skape! Zloduch!*

Gilbert *Ťahaj do piče! Nepoznám žiadne kúzla! Zmizni! Vráť sa naspäť do svojej nemej dediny! Dojeb sa k svojmu nenásytnému mužovi! No utekaj! Ešte zastihneš mladú Robertsonku leštiť mu zvädnutý kokot!*

Mladá žena *Zháči sa. Gilbert zabuchne dvere. Ona ostane stáť vonku, sama.*

14. výstup

Gilbertov dom. Oveľa neskôr.

Mladá žena *je stále vonku. Gilbert prichádza a balí ju do deky. Ona sa otáča, vchádza do domu, sadá si ku stolu, berie pero a píše na kus papiera.*

15. výstup

Vnútri Gilbertovho domu.

Mladá žena, *ktorá medzitým zaspala na stole, sa prebúdzá. Je zabalená v deke.*

Gilbert *Je večer. Mäkký papier je lepší než ktorákoľvek posteľ. Sám si naň líham.*

Mladá žena *Prečo som tu? Čo si so mnou urobil?*

Gilbert *Nič. Sama si sa chytila pera.*

Mladá žena *Hľadí na pero, potom na papier, číta. Toto som ja. Žijem teraz. Mám viac vôle ako iní. Narodila som sa sem, lebo tak chcel Boh. Vсадil ma do matky, kým som sa mohla pozrieť na ten jeho svet. Všetko, čo vidím a viem, mi do hlavy vkladá Boh. Všetko, čo vytvoril, je tu. Každý deň – od svitu do mrku, od zeme po nebo. Nemôžem sa toho dotýkať a chytiť ako stola alebo oprát. Nedá sa to predať alebo uvariť. Jeho svet mám pred očami. Treba len každej veci vnútiť meno, tak, ako vnáram nôž do slepačieho žalúdka. Podľa*

toho viem, že Boh tu je. Pozriem na strom, poviem „strom“ a kráčam ďalej.

Lenže je tu aj onakvejšie než strom – Boh. Ale preň meno nemám. Dennodenne sa chcem dozvedieť. Mláka pod nohami. Strom, rozkolísaný vetrom. Mrkva, sladšia než ostatné. Chladná zem pod kameňom. Horúci dych unaveného koňa. Mužova tvár večer po práci. Volanie ženy len čo osamie. Viem, teraz pohľadám mená pre seba. Zastanem, na všetko sa pozriem zblízka a Bohu sa to bude páčiť. Takto lepšie spoznám Boha. Dedina klamala. Viliam klamal. Nie je to preto, že iba prisluhujem. Nie preto, že som mladá a oni starí. Boh im nedal nič. Už to viem. Vidím Viliama orať. Nemám meno pre to, čo mám v hlave. Nie je to žiarlivosť.

Je to oveľa väčšie. Neľaká ma to. Pozriem sa na to úplne zblízka. Zistím, čo to je. Všetko, čo v hlave mám, vložil tam Boh. Každé meno, ktoré získam, ma ku nemu približuje. *Berie pero a začne znovu písať.* To nie je žiarlivosť. Nie. Čo to je? Čo to je? Aké to má meno? Viliam. *Prestane písať.* Povedz mi, že si to neurobil ty.

Gilbert   Nie.

Mladá žena   Netrpím ani ma nič nebolí. Tak toto je Boh... Je to Boh. *Zanechá papier a kráča ku dverám. Pozrie na Gilberta, vychádza von. On pozerá, čo napísala.*

16. výstup

Chalupa. Noc.

Viliam je v posteli, **Mladá žena** stojí nad ním a pozoruje ho.

Viliam   ... Si to ty? ... Žena ... ?

Mladá žena   Áno, Viliam.

Viliam   ... Kde si bola?

Mladá žena   Na ostatnom poli.

Viliam   Hmm?

Mladá žena   Najvzdialenejšom. Vravela som ti, že jedného dňa sa tam vyberiem a potom ti porozprávam, čo som videla.

Viliam   Bola si preč celý deň, žena.

Mladá žena Modlila som sa.

Viliam Celý deň?

Mladá žena Za nás, Viliam. Za nás a za to, čo máme. Bolo toľko pekného... Za to som sa modlila, Viliam. Boh vie odmeniť oddanosť. Prosila som ho o bohatú úrodu, Viliam.

Viliam Dobře si urobila.

Mladá žena Aby kone ostali mocné.

Viliam To je dobrá motlitba.

Mladá žena A za kobyľu. Modlila som sa za ňu.

Viliam Žriebä bude na svete koncom týždňa.

Mladá žena Nechcem už, aby sa mordovala a stonala ako doteraz.

Viliam Druhý raz mi povieš, keď tam pôjdeš.

Mladá žena Poviem.

Viliam Ostaň kde patíš. Tu žiješ. Neodchádzaj bez opýtania. (*podíde k nej, objíma ju*) Chcem ťa mať poruke, žena. Hľadal som ťa po celej dedine. „Nevideli ste moju ženu?“ „Nevideli ste moju ženu?“

Mladá žena Čo hovorili?

Viliam Nikto ťa nevidel.

Mladá žena Vyšiel si až za dedinu, Viliam?

Viliam Nemohol som, musel som orať. Zajtra máme guľať nový mlynský kameň.

Mladá žena Zajtra?

Viliam Preto ťa tu potrebujem. Bude to naše prvé valenie kameňa, odkedy sme muž a žena. Žena má byť poruke, keď ju muž volá. Hybaj do postele, žena.

Mladá žena Musela som ísť, Viliam. Musela som vidieť to pole. Mal si pravdu, je ako ja. Je to nádherné pole.

Viliam Vravel som ti. Teraz si už ľahni, žena. Líhaj.

Mladá žena Nepotrebuješ sa umyť pred spaním, Viliam?

Viliam Nie.

Mladá žena Už si sa umýval?

Viliam Nebolo tu ženy, čo by mi pomohla. Nezaspiš s tou trochou potu a špiny?

Neskôr tej noci.

Gilbert sa znovu zjaví. Mladá žena sa v posteli roztúžene prevaľuje, oči otvorené. Vstáva a ide ku vreciam po trochu múky, posýpa sa. Viliam kričí zo spánku.

Viliam Uáááááá! Och ... och.

Gilbert zmizne. Ona sa vráti do postele.

Mladá žena Viliam.

Viliam Och ... Nepočula si nič, žena? ...odpadla si. Och.

Mladá žena Čože?

Viliam Pokožka ... tvoja pokožka ... dotýkal som ťa, hladil ... a odrazu sa

zmenila na niečo ... ako kravská usňa, popraskala ... Suchá. Oooh. Trhala sa od tepla. Zanechal som ťa, celú deravú, a tvoje oči ... nikdy sa znovu neotvorili. Nepočula si nič, žena? Trhanie. Och. Nepočula si to? Smädný som... (*zasekne sa v rozprávaní. Ona si ľahne*)

17. výstup

Dedina. Pred kamenárstvom.

Hlasy dedinčanov. Viliam a Mladá žena.

Viliam Pozrite na kameň! To je opacha! Kamenár, dedina môže byť hrdá, vďaka ti. Je to najlepší kameň, aký si kedy vykresal. Tieto dni sú najkrajšie v roku. Dedina pohromade. Aj Boh to chápe, doprial nám nádherný deň. Slnko a západný vietor. Toho sa nám žiadalo. Drž sa, mlynár, hej, ty, čo vysedávaš v mlyne. Keď rozgúľame kameň, zem sa bude triasť. Buď si istá, žena moja, choď popredku a krič kadiaľ mám gúľať.

18. výstup

Pred mlynom.

Mladá žena a Viliam oddychujú, kameň uložili na miesto. Prichádza Gilbert so súdkom whisky.

Viliam Čo chceš, mlynár? Odpočívame.

Gilbert Poďakovať dedine za jej pot a prácu.

Viliam Pre seba sme kameň valili, mlynár. Vyplatíš nás múkou.

Mladá žena A chlieb, čo z nej napečieme.

Gilbert Napiješ sa z mlynárovho?

Viliam Aj ostatní pili?

Gilbert Kto áno, kto nie.

Viliam Okoštujem, mlynár.

Mladá žena Najskôr on, Viliam.

Gilbert *si upije, podá súdok Viliamovi.*

Gilbert Je to drahokam, tá tvoja žena! Hotový poklad. Modliť sa k nej môžeš. Láska aj život, oboje ju brúsilo rovným dielom.

Mladá žena **(Viliamovi)** Pozrime sa! Ani si ma nezaslúžiš.

Viliam *sa smeje.*

Gilbert Dá si tvoja žena kvapku?

Viliam Dáš si, žena?

Mladá žena Dám si. Je to voda, nie whisky. Pančovaná.

Viliam Žena má pravdu.

Mladá žena To máš na umývanie? Z čoho to páliš?

Gilbert Mne je dobrá. Akurát.

Mladá žena Nemáš ju s kým piť, to preto.

Viliam Dám si ešte. Pomôžem ti s ňou.

Mladá žena Ak chceš dobrú whisky, mlynár, prídi do dediny. Z našej si kúp.

Viliam Choď už, mlynár. Nechaj nás napokoji.

Mladá žena *omdlie, padne na zem.*

Viliam Žena ...? Žena! Čo si to porobil, mlynár?

- Gilbert** ... Neurobil som nič.
- Viliam** To ty, zabijem ťa!
- Gilbert** Prisahám, oráč.
- Viliam** Žena... (*hladí ju po tvári*) Sprostá žena. Hlupaňa. Celý deň vystáva na poli. Príliš veľa modlitieb na lačný žalúdok. Robotu treba dokončiť. Nechceš sa ísť pozrieť na rozbíjanie starého kameňa?
- Gilbert** Oráč, chcel by som si ho nechať.
- Viliam** Načo? Je starý, hotový. Chlapi ho rozbijú, iba preto prišli.
- Gilbert** Prosím ťa, oráč. Chcem si ho uchovať. Bol to posledný kameň, ktorý som roztáčal so svojou ženou. Poctivo mi slúžil. Celej dedine spoľahlivo mlel.
- Viliam** Kam ho chceš, mlynár? Privaliť ti ho do postele?
- Gilbert** Za domom je malá šopa. Opri ho o dlhšiu stenu.
- Viliam** Mhmmm.
- Gilbert** Do dediny je dlhá cesta. Mám v dome krb. Tvojej žene bude lepšie v teple.
- Viliam** Ak to zvládneš, zober ju dovnútra. Starat' sa o ženy, mlynár, to je tak robota pre teba.
- Gilbert** Ešte raz ti ďakujem, oráč.
- Viliam** Už som povedal, nestojím o tvoju vďaku. Nech si na nohách, žena, kým sa vrátim.
- Viliam odchádza, Gilbert za ním kričí.**
- Gilbert** Oráč! Povedz svojim mužom, nech si chytia nos. V šope je latrina. (*otočí sa a hladá na sediacu Mladú ženu. Spolu odídu dovnútra*)

19. výstup

Gilbertov dom.

Mladá žena leží na posteli, **Gilbert** je pri nej. *Vchádza Viliam.*

Viliam Hore sa, žena. Ostatní už šli! Žena. Nenájdeš na ňu voľajakú handru, mlynár? Peniaze ti dám.

Gilbert Nič nemám.

Viliam Je noc, žena. Potrebujem sa vyspať. Nemáš koňa, mlynár?

Gilbert Načo by mi bol? Prespíte u mňa.

Viliam Nezaspím v cudzej posteli.

Gilbert Vezmi ju do náručia.

Viliam ...doteraz som sa mordoval s mlynskými kameňmi a tvojou whisky. *(obzerá sa dookola)* Tak tu vysedávaš po nociach?

Gilbert Pri ohni, tam, kde stojíš.

Viliam A čo robíš?

Gilbert Varím. Fajčím. Čítam.

Viliam Načo sú ti všetky tie knihy?

Gilbert Jednu dočítam, začnem ďalšiu.

Viliam Tak ich máš poruke, čo? Vôbec sa mi to nepáči; samé knihy. Nikdy nemáš dost', však?

Gilbert Dost' čoho? *(Viliam ukazuje na Mladú ženu)* ... Som človek ako ty.

Viliam Ty si mlynár, mlynár. Nie si ako ja. Vôbec nie.

Gilbert Iba zopár sa opováži spoznať mlynára. Väčšina si myslí, že nosíme v gatiach skapaté hľisty.

Viliam Keby iba to, mlynár. Keby len to, čo máš v gatiach. Máme ťa prečo nenávidieť. Čo si zač?

Gilbert Nezačínaj, oráč.

Viliam Modli sa, aby si bol jedným z nás, mlynár. Široko-d'aleko ťa nenávidí každý jeden. Aj deti pred tebou utekajú. Spýtal si sa niekedy, prečo? Za mletie si berieš diel z nášho zrna. Je to tvoje právo. Aj pre toto právo ťa nenávidíme. Sme sprostí a krutí. Slepí. Nenávidím ťa viac, než čokoľvek, na čo si viem spomenúť. Prečo, mlynár? Prečo je to tak? Tvoja žena bola dcérou mlynára, nie? Musela byť. Milovala ťa? ... Miloval si ju? Ako dlho si tu nemal ženu, mlynár? Prekotenú horeznačky? Na čo myslíš, keď na ňu pozeráš? Pozri na ňu. Pozri. Neobrobený úval. Ostala ti v hlave, tie farby, len tak, tíško až tak zadúša... Čerstvá zem. V opare. Tráva, čo vyhučala spod kameňa. Pamätáš si tú vôňu? Tú silu? A veril si, že sa ti po rukou podvolila, poddala, Bohu, čo stvoril nový kus zeme? Spomenieš si, ako sa otočí? Ako od teba odchádza? Stehná, krk, brucho, ramená, prsia. Čo sú to za mená, mlynár. Kto to pomenoval? Možno platia pre mužov. Ale pre ženy - nikdy. Ženy nemajú stehná. Ani ramená. Majú čosi onakvejšie. Mám pre to mená. Vlastné mená. Ona ich pozná. Nikto viac.

Gilbert Miloval som svoju ženu.

Viliam *(smeje sa)* Za takéto reči by ma z dediny hnali.

Gilbert Prečo?

Viliam V kostole stávaš vedľa mňa.

Gilbert Nikdy nepočúvam.

Viliam „Božia sláva patrí Bohu, nie jeho výtvoru“, majú toho zasa plné ústa. Potrebujem šťať. Veríš tomu, mlynár? Božia sláva patrí Bohu, nie jeho výtvoru.

Gilbert Neviem.

Viliam Nie je toto Boh? Pozri. Čo povieš? Pridlho si si neomočil. Len sa tomu prizri. Veď si spomeň.

Gilbert Je to tvoja žena.

Viliam Som oráč, mlynár. Zem slabne, keď ju obrábaš dookola. Treba jej dopriať oddych. Obrobiť aj ostatné role. – Bohu, čo božie je.

Gilbert Šopu nájdeš. Budeš počuť zurčanie potoka.

Viliam Si blázon, keď si myslíš, že sa tam vyberiem potme. (*Berie si sviečku, vychádza von. Mladá žena sa posadí, ide ku dverám a von. Gilbert za ňou.*)

20. výstup

Šopa.

Viliam na záchode. *Sviečka osvetľuje starý mlynský kameň. Mladá žena a Gilbert sa spoza neho vynoria. Privalia kameň.*

21. výstup

Gilbertov dom.

Gilbert a Mladá žena sedia oproti sebe, obaja sa pomaly vyzliekajú a hľadajú jeden na druhého. *Zo šopy počuť Viliamove smrteľné výkriky. Výkriky slabnú. Obaja idú ku posteli.*

22. výstup

Gilbertov dom. Po tom.

Mladá žena a Gilbert ležia spolu v posteli.

Mladá žena Si čušal.

Gilbert Čakal som, kým prestane.

Mladá žena Kto? Vilo Žrebec? Dedinský oráč? Je po ňom, už môžeš hovoriť.

Gilbert Povedz mi, čo ti straší v hlave?

Mladá žena Ty. Kliatby. Diablovo semeno. Mlynársky skurvenec. Prečo?

Gilbert Voľačo mi zišlo na um, čakaj...

Mladá žena Čo? (*pauza*) Pozri, vychádza slnko.

Gilbert To, čo včera.

Mladá žena Z mlyna som ho ešte nevidela. To sú farby! ...také ti zišlo na um! Tam pozeraj, Boh nám dáva viac, než tuší. Pozri, svet nanovo. Vtedy ráno, keď som sem pribehla, si povedal, kričal si: „Ťahaj ...do piče.“

- Gilbert**   Ťahaj do piče.
- Mladá žena**   Ešte mi to nikto nepovedal. Nikdy som to nepočula.
- Gilbert**   Niečo také vyliezlo zo mňa prvý raz.
- Mladá žena**   Čo to znamená?
- Gilbert**   Neviem, počul som to na trhu. Od predavača z Nemecka. Chalan mu oštiaval stánok s Bibliami.
- Mladá žena**   Ťahaj do piče. Je to teraz moje.
- Gilbert**   Predtým, tamto stál... povedal, tvoj oráč: „Na čo myslíš, keď na ňu pozeráš?“ Počula si ho? Videl som svoju ženu. Ženu, ktorá mi bola ženou. A zatým teba. Odrazu si len bola tam. Bez šiat. Pritúlenú. Spotenú. Vzdychala si ako vietor. Oči doširoka, roztvorená náruč, bol som ti ústach, v lone, vo vlasoch. Kto mi ťa tam vložil, Boh? Také veci sa so mnou diali, to som ešte nezažil.
- Spôsobil to Boh? Nie ... Boh nie. Bolo tak, ako povedal tvoj oráč. To jeho reči.
- Mladá žena**   Nie.
- Gilbert**   Jeho reči ma dostali.
- Mladá žena**   Každúcké jeho slovo je lož.
- Gilbert**   V mojej vlastnej hlave. To je moja robota.
- Mladá žena**   Nie. Oráč? Čo ten videl! Nerozumel tomu. Nepodobám sa ničomu. Ved' si to videl.
- Gilbert**   To je moja robota.
- Mladá žena**   Sám si to videl. Ved' povedz,čo si videl.
- Gilbert**   Aký Boh! Ja. Nechápeš to, žena?
- Mladá žena**   Nie.
- Gilbert**   V mojej vlastnej hlave.
- Mladá žena**   Prestaň s tým. Bol to On. On.

Gilbert Kam ideš?

Mladá žena Treba pochovať oráča. Hlinou mu zapchať ústa.

Gilbert Tu ho pochováme?

Mladá žena Už je skoro deň. Musím sa vrátiť do dediny.

Gilbert Kvôli tomu čo som povedal. O Bohu.

Mladá žena Nie. Treba im povedať, že Viliam je preč. Posteľ prázdna a studená. Pusté polia. Prázdna stajňa.

Gilbert Prídu si po mňa – tvoja dedina.

Mladá žena Nenávidený mlynár.

Gilbert Čo si počnú bez svojho oráča.

Mladá žena Nie. Opustil ma. Šiel za lepšou ženou. V noci. Pri ohni sedávam sama. A tých sĺz, hotová mláka. Som opustená žena.

Gilbert Dokedy?

Mladá žena Dokedy? Kým neuveria.

Gilbert A potom?

Mladá žena Žiť v mlyne?

Gilbert Žiť v dedine? *(Ona odchádza.)* Nebola to tvoja robota. Je to moje dielo.

24. výstup

Stajňa.

Mladá žena *žrebí kobyľu.*

Mladá žena Šššš, pokoj, moja, pokoj, neplaš sa. Spoľahni sa. Teplé dlane. Som Vilova žena. Kamarát. Máme na to. Pokoj. Taáák. Dýchaj. Šššš... Už to ide. Zaber, moja, zaber. Hlava, krk. Oči. Zatlač ešte raz. Šššš... Táák. Dobre. Aha, mamuša... život. Ďalší kôň je na svete.

24. výstup

Pole. Deň. O nejaký čas.

Mladá žena *stojí, obzerá sa dookola. Ticho si niečo rozpráva. Zjaví sa Gilbert.*

Gilbert Stmieva sa. Nevraciaš sa s ostatnými? Vracia, že sa s nikým nerozprávaš. U mňa v mlyne som ich počul o tebe hovoriť. Pracuje na poli, stará sa o kone, v noci sedí doma. Bez slova.

Mladá žena Niet prečo tratiť reč s ktorýmkoľvek z nich. Uverili mi.

Gilbert Opustená žena.

Mladá žena Povedala som všetko, čo bolo treba.

Gilbert Neprišli si po mňa.

Mladá žena Neutekal si.

Gilbert Zajtra dedinčania nájdu prázdny mlyn.

Mladá žena Mlynár bude kde?

Gilbert V meste, kde mi nebudú hovoriť „mlynár“.

Mladá žena Budeš musieť ísť ďaleko.

Gilbert Uvidím kus sveta. Tu som už všetko videl. Všetko tu poznám. Pre mňa tu už nie je nič. Všetko, čo mám, je tu.

Mladá žena Veci sa menia zakaždým, keď na ne pozriem. A každá má meno.

Gilbert Stále ťa vídavam. Každý deň, len čo sa zobudím. Stále počujem jeho slová.

Mladá žena Koľko mien. Všetky sa ich naučím.

Gilbert Chcem viac. V meste je kníh. Perá aj papier. Majú ich ľudia, čo opustili dediny. Celé dni rečia o čom chcú.

Mladá žena Také si sa dozvedel?

Gilbert Niečomu treba veriť.

Mladá žena V hlave mám samé novoty. Stačí sa pozrieť okolo. Nové mená. Nepotrebujem nikam inam.

Gilbert Aj iné sa hovorí po dedine.

Mladá žena Čo?

Gilbert Vraj si sama pomohla na svet novému koňovi.

Mladá žena Kone mi už veria.

Gilbert Prizrela si sa mu?

Mladá žena Je to nádherný kôň. Rýchly a silný.

Gilbert Vravajú, že je to Viliam. Hovoria: „Vilo Žrebec cvála po poli“.

Mladá žena Tí toho nahovoria. Vravajú, že teraz je šťastnejší, ako kedykoľvek predtým. Dedina má pravdu. Žrebec je.

Gilbert Na, Koniarka. Sem napíš, čo už vieš. Napíš, čo vidíš. *(Dáva jej pero. Odchádza.)*

Mladá žena Dedine treba nového mlynára.

Koniec.